

**WYKONANIE BUDŻETÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
ZA I PÓŁROCZE 2009 ROKU**

Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu

terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie,

a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe

(art. 171 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Opracował Zespół pod redakcją Naczelnik Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń Małgorzaty Kern:

Małgorzata Janikowska

Gabriela Kordos

Katarzyna Koziorowska

Agnieszka Pelczar

Danuta Szędzielorz

Opracowanie danych, grafika - zespół informatyków RIO w Katowicach

Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach

adres: 40-172 Katowice, ul. Grabowa 3

e-mail: katowice@rio.gov.pl

tel.: (032) 60-44-900

SPIS TREŚCI

	<i>strona</i>
WSTĘP	4
SYNTEZA	5
1. Dochody	7
1.1. Wykonanie dochodów ogółem	7
1.2. Wykonanie dochodów w województwie samorządowym	12
1.3. Wykonanie dochodów w powiatach	13
1.4. Wykonanie dochodów w miastach na prawach powiatu	13
1.5. Wykonanie dochodów w gminach	13
1.6. Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca	14
1.7. Obniżenie maksymalnych stawek podatków oraz udzielenie ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień z poboru podatków i opłat lokalnych	16
2. Wydatki	17
2.1. Wykonanie wydatków ogółem	17
2.2. Wykonanie wydatków w województwie samorządowym	19
2.3. Wykonanie wydatków w powiatach	20
2.4. Wykonanie wydatków w miastach na prawach powiatu	21
2.5. Wykonanie wydatków w gminach	22
2.6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	23
3. Wynik finansowy	25
3.1. Nadwyżka i deficyt budżetu	25
3.2. Realizacja przychodów i rozchodów	27
4. Zobowiązania	29
 Załączniki	
1. Wykonanie dochodów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku	
2. Wykonanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego	

po II kwartale 2009 roku.

3. Wynik finansowy oraz wykonane przychody i rozchody jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku.
4. Skutki obniżenia górnych stawek podatków i udzielonych ulg przez jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku.
5. Wielkość zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku.
6. Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca po II kwartale 2009 roku.
7. Nadwyżka operacyjna jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku

WSTĘP

Regionalne izby obrachunkowe zostały utworzone w 1993 r. na podstawie ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych. Zgodnie z art. 171 ust 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. izby są konstytucyjnymi organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych. Nadzór ten sprawowany jest na podstawie kryterium legalności. Ponadto, kompetencje izb wynikają z ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych oraz ustaw regulujących ustrój samorządu terytorialnego w Polsce.

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie stanu finansów województwa śląskiego na tle kryzysu gospodarczego. Zatem ocenie poddano wykonanie budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego za II kwartał 2009 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2008 roku.¹ W opracowaniu ujęto kształtowanie się wielkości planowanych i wykonanych dochodów i wydatków oraz wyniku finansowego i zadłużenia wszystkich 185 jednostek.²

Opracowanie rozpoczyna synteza, która w skróty sposób przedstawia najważniejsze dane i równocześnie podsumowuje działalność finansową jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2008 i 2009 roku.

Opracowanie składa się z czterech części. Część pierwsza i druga zawiera wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego, z uwzględnieniem dochodów i wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W części trzeciej został omówiony wynik finansowy, czyli różnica między dochodami a wydatkami jednostek samorządu terytorialnego, która jest odpowiednio nadwyżką lub deficytem budżetu. Część czwarta to zobowiązania, jako element niezbędny do oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Uzupełnieniem informacji prezentowanych w opracowaniu są zamieszczone tabele, które zawierają szczegółowe dane dotyczące każdej jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego w zakresie dochodów, wydatków, wyniku finansowego, wielkości zadłużenia, dochodów i wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz nadwyżki operacyjnej.

---

¹ Analiza została przygotowana na podstawie sprawozdawczości budżetowej przedłożonej przez jednostki samorządu terytorialnego. Dane liczbowe zostały opracowane w oparciu o sprawozdania półroczne z wykonania budżetu, według stanu bazy danych na dzień 7 sierpnia 2009 roku. W zaprezentowanej ocenie, wielkości ujęto w zaokrągleniu do tysiąca złotych i w związku z tym może to być przyczyną niewielkich rozbieżności danych liczbowych.

² W opracowaniu analizie poddano następujące rodzaje jednostek samorządu terytorialnego: województwo samorządowe, powiaty, miasta na prawach powiatu i gminy (bez zróżnicowania na gminy miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie).

SYNTEZA

Analizując podstawowe wskaźniki dotyczące sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego za II kwartał 2009 r. rok można stwierdzić, że:

- **Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego** województwa śląskiego w porównaniu do II kwartału roku 2008 wzrosły zaledwie o 1,2%. Najwyższy ich wzrost odnotowano w gminach - o 4,1% i powiatach 2,1%, niewielki wzrost wykazały miasta na prawach powiatu – o 0,1%. Natomiast w województwie samorządowym dochody ogółem obniżyły się o 1,7%. Dochody własne w stosunku do II kwartału roku poprzedniego obniżyły się o 7,7% (przy czym w województwie samorządowym aż o 44,5%, w powiatach o 11,7%, w miastach na prawach powiatu o 5,0%, natomiast w gminach wystąpił wzrost dochodów własnych o 2,0%). Otrzymana w II kwartale 2009 roku łączna kwota subwencji ogólnej w porównaniu z II kwartałem roku 2008 zwiększyła się o 10,2%. W porównaniu do II kwartału roku 2008 nastąpił także wzrost dotacji celowych o 25,4%. Najwyższy wzrost odnotowano w województwie samorządowym.
- **Wydatki jednostek samorządu terytorialnego** w porównaniu do II kwartału 2008 roku wzrosły o 13,2%, przy czym najwyższy wzrost wystąpił w województwie samorządowym (o 41,8%); niższy był w miastach na prawach powiatu (o 12,7%), w powiatach (o 11,8%) i w gminach (o 9,1%). W poszczególnych typach jednostek samorządu terytorialnego zróżnicowany był także poziom realizacji planu wydatków. W stosunku do planu, wydatki ogółem w województwie samorządowym zostały wykonane na poziomie 18,6%, w miastach na prawach powiatu 39,3% oraz w powiatach i w gminach na poziomie 36,9%. Na niski poziom wykonania wydatków ogółem w województwie samorządowym decydujący wpływ miał niski stopień realizacji wydatków majątkowych. Łącznie we wszystkich typach jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego nastąpił wzrost wydatków majątkowych o 14,4% w stosunku do II kwartału 2008 roku, przy czym najwyższy wzrost odnotowano w województwie samorządowym o 32,3%. W miastach na prawach powiatu wydatki majątkowe wzrosły o 17,8% w stosunku do II kwartału 2008 roku, w powiatach o 8,9%, a w gminach o 1,3%.
- W II kwartale 2009 roku ogólna wysokość wykonanych **dochodów na jednego mieszkańca** wyniosła średnio 1.802 zł. Poziom dochodów budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca

w poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego mieścił się w granicach od 333 zł (w powiatach) do 1.722 zł (średnia w miastach na prawach powiatu). Przeciętne **wydatki budżetowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca** w II kwartale 2009 roku wyniosły 1.687 zł, podczas gdy w II kwartale 2008 roku - 1.487zł. Skalę zróżnicowania między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego podkreślają skrajne wartości wydatków ogółem na 1 mieszkańca w województwie śląskim wynoszące 310 zł (w powiatach) i 1.659 zł (w miastach na prawach powiatu). Średnie wydatki majątkowe na 1 mieszkańca w II kwartale 2009 roku najniższe były w powiatach i wynosiły 25 zł natomiast najwyższe w miastach na prawach powiatu - 286 zł. W II kwartale 2008 roku wydatki majątkowe na 1 mieszkańca kształtowały się na zbliżonym poziomie.

- W porównaniu do II kwartału 2008 roku liczba jednostek samorządu, które uzyskały dodatni **wynik finansowy** zmniejszyła się o 16 i na koniec II kwartału 2009 roku nadwyżkę wykazało 149 jednostek (tj. 80,5 % ogółu), podczas gdy w II kwartale 2008 roku 165 jednostek (89,2%). Na koniec II kwartału 2009 roku kwota nadwyżki osiągnięta przez wszystkie jednostki wyniosła 675.489 tys. zł i była o 48,7% niższa niż w II kwartale roku ubiegłego. Łączny deficyt w porównaniu do II kwartału 2008 roku zwiększył się o 362,2% i dotyczył większej liczby jednostek niż w roku ubiegłym (w II kwartale 2008 roku deficyt wystąpił w 20 jednostkach, podczas gdy w II kwartale 2009 roku w 36 jednostkach).
- **Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego** wzrosło w stosunku do II kwartału 2008 roku o 14,3%, z czego zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek o 15,9%. Najwyższy wzrost zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek wystąpił w miastach na prawach powiatu i wyniósł 24,5%. Relacja zobowiązań do planowanych dochodów po II kwartale 2009 roku wyniosła 13,9,0% i była o 0,1% niższa niż w roku ubiegłym. W analizowanym okresie żadna z jednostek samorządu terytorialnego nie przekroczyła 60% progu zadłużenia, o którym mowa w art. 170 ust. 1 ustawy o finansach publicznych³ i tylko dwie wykazały zadłużenie przekraczające 40% ich dochodów. Najwięcej jednostek znalazło się w przedziale zadłużenia do 10% .

---

³ Dz.U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.

1. DOCHODY

1.1. Wykonanie dochodów ogółem

Dochody ogółem łącznie wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w II kwartale 2009 roku zostały zrealizowane w wysokości **8.370.606 tys. zł**, co w stosunku do założonego planu (18.623.824 tys. zł) wyniosło 44,9%. W porównaniu do II kwartału 2008 roku dochody ogółem wzrosły o 1,2%, tj. o kwotę 100.208 tys. zł. Ogólna kwota dochodów ogółem obniżyła się, jedynie w województwie samorządowym (o 1,7%).

Tabela nr 1. Realizacja i struktura dochodów ogółem w jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 r. (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan na II kw. 2009 roku (po zmianach)	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura dochodów wykonanych po II kw. 2009 r.
				(4:2)	(4:3)	
1	2	3	4	5	6	7
Województwo samorządowe	703 337	2 571 050	691 347	98,3	26,9	8,3
Powiaty	639 558	1 449 808	653 231	102,1	45,1	7,8
Miasta na prawach powiatu	4 615 525	9 413 129	4 619 921	100,1	49,1	55,2
Gminy	2 311 978	5 189 837	2 406 108	104,1	46,4	28,7
Dochody ogółem	8 270 398	18 623 824	8 370 606	101,2	44,9	100,0

Podobnie jak w latach ubiegłych, zmiany planu dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego związane były przede wszystkim z urealnieniem wpływów z tych źródeł, które na etapie planowania można było przyjąć tylko w kwotach szacunkowych.

Realizację dochodów ogółem wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wynoszącą 44,9% planu po zmianach, należy ocenić pozytywnie. Tym bardziej, że jednostki samorządu terytorialnego realizowały swoje dochody w warunkach kryzysu gospodarczego.

Kryzys gospodarczy przyczynił się do niższego niż w roku ubiegłym wykonania dochodów ogółem w stosunku do planu w województwie samorządowym, powiatach, miastach na prawach powiatu i w gminach.

Najniższy wskaźnik realizacji dochodów ogółem odnotowało województwo samorządowe – 26,9% planu, co było wynikiem niskiej realizacji dotacji celowych. Najwyższy wskaźnik realizacji

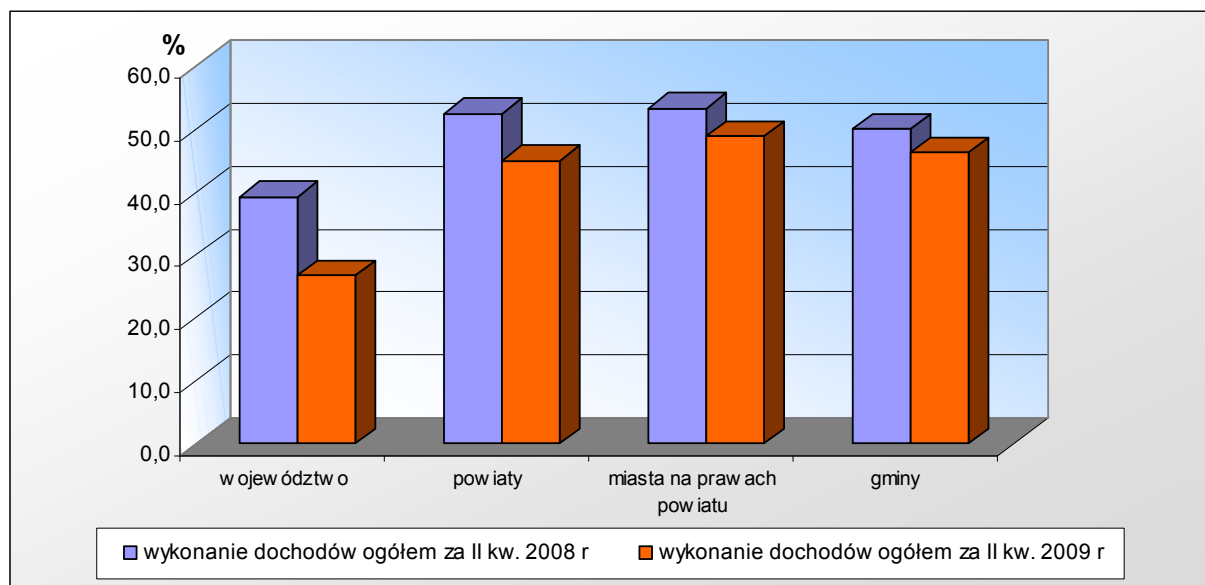

dochodów ogółem wystąpił w miastach na prawach powiatu i wynosił 49,1% założonego planu. Wykonanie dochodów w powiatach i gminach ukształtowało się na zbliżonym poziomie i wynosiło odpowiednio 45,1% i 46,4% planu.

Dla porównania, na koniec II kwartału roku 2008 wykonanie dochodów ogółem wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego było wyższe o 6,0% od wykonania dochodów po II kwartale roku 2009 i wynosiło 50,9%.

Również realizacja dochodów ogółem we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2008 roku była wyższa niż w analogicznym okresie 2009 roku.

Wykres nr 1. Procentowe wykonanie dochodów ogółem w stosunku do planu w jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw.2008 i 2009 r.

Analizując zmianę wysokości dochodów ogółem wykonanych po II kwartale 2009 roku we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego w porównaniu do wykonania tych dochodów za II kwartał 2008 roku można stwierdzić, że największy wzrost wystąpił w gminach (o 4,1%) i w powiatach (o 2,1%). Województwo samorządowe zrealizowało dochody na poziomie o 1,7% niższym niż w roku ubiegłym.

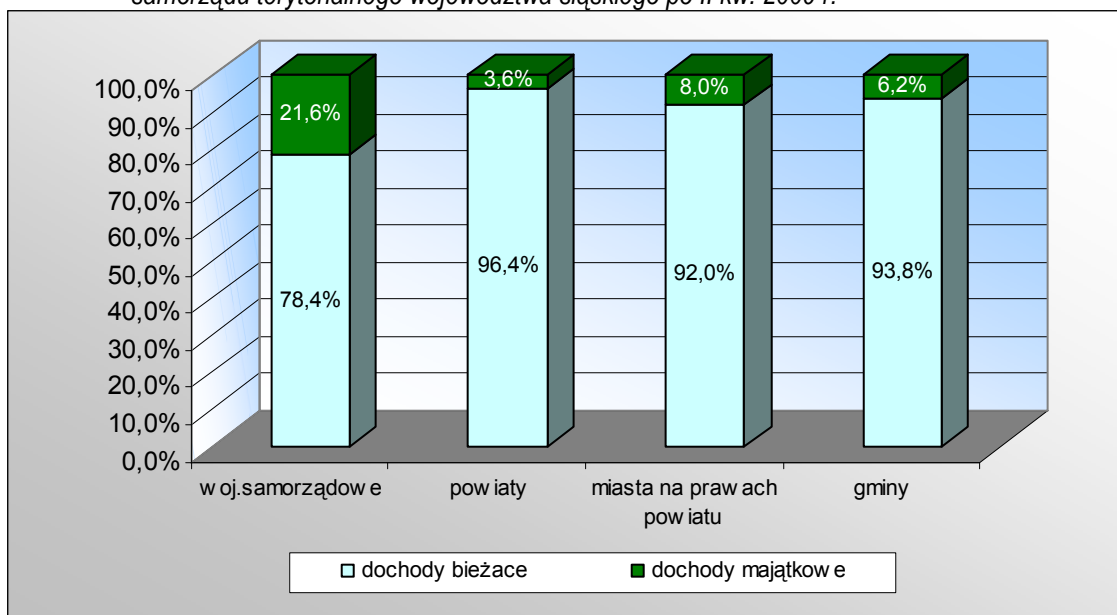
Tabela nr 2. Realizacja dochodów ogółem (w podziale na dochody bieżące i majątkowe) w jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw. 2009 r. (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Dochody ogółem		z tego:				Wskaźnik (w %)	
			dochody bieżące		dochody majątkowe		(5:4)	(7:6)
	Plan po zmianach na II kw. 2009 r.	Wykonanie po II kw. 2009 r.	Plan po zmianach na II kw. 2009 r.	Wykonanie po II kw. 2009 r.	Plan po zmianach na II kw. 2009 r.	Wykonanie po II kw. 2009 r.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Województwo samorządowe	2 571 050	691 347	1 567 268	542 010	1 003 782	149 336	34,6	14,9
Powiaty	1 449 808	653 231	1 194 419	629 433	255 389	23 798	52,7	9,3
Miasta na prawach powiatu	9 413 129	4 619 921	8 260 542	4 251 483	1 152 588	368 438	51,5	32,0
Gminy	5 189 837	2 406 108	4 411 333	2 256 771	778 504	149 337	51,2	19,2
Razem	18 623 824	8 370 606	15 433 561	7 679 697	3 190 263	690 909	49,8	21,7

Realizacja **dochodów bieżących** we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartale 2009 roku wyniosła **7.679.697.017 tys. zł** (tj. 49,8% planu). Realizacja omawianych dochodów była najniższa w województwie samorządowym - 34,6%, natomiast w powiatach, miastach na prawach powiatu oraz gminach wyniosła nieco powyżej 50,0% .

We wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego wykonanie **dochodów majątkowych** po II kwartale 2009 roku zamknęło się kwotą **690.909.382 tys. zł**, (tj. 21,7% planu). Najniższą realizację w tej grupie dochodów wykazały powiaty na poziomie 9,3%, a najwyższą miasta na prawach powiatu wynoszącą 32,0%.

Wykres Nr 2. Struktura dochodów ogółem (w podziale na dochody bieżące i majątkowe) w jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw. 2009 r.

W strukturze dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego 91,8% stanowiły dochody bieżące, natomiast dochody majątkowe – 8,2%. W powiatach, miastach na prawach powiatu oraz gminach udział dochodów bieżących w dochodach ogółem stanowił ponad 90%, a udział dochodów majątkowych nie przekroczył 10%.

Tabela nr 3. Dochody ogółem według głównych źródeł ich pozyskiwania dla poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan na II kw. 2009 roku (po zmianach)	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura dochodów wykonanych po II kw. 2009 roku
				(4:2)	(4:3)	
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM						
w tym:	8 270 398	18 623 824	8 370 606	101,2	44,9	100,0
Dochody własne	4 993 024	10 343 259	4 610 328	92,3	44,6	55,1
Województwo samorządowe	533 980	609 706	296 313	55,5	48,6	X
Powiaty	220 197	547 503	194 430	88,3	35,5	X
Miasta na prawach powiatu	2 920 458	6 137 785	2 774 835	95,0	45,2	X
Gminy	1 318 390	3 048 264	1 344 749	102,0	44,1	X
Subwencja ogólna	2 296 358	4 198 447	2 530 344	110,2	60,3	30,2
Województwo samorządowe	73 290	163 847	95 511	130,3	58,3	X

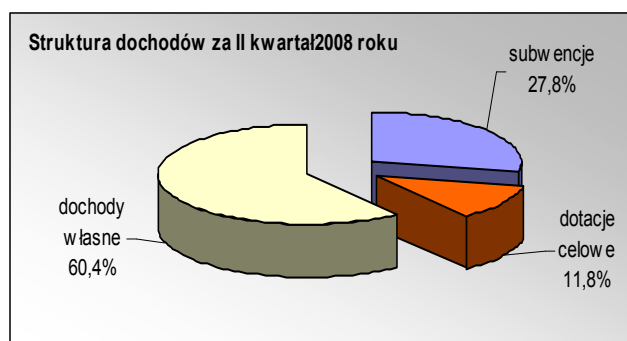
Powiaty	284 441	513 883	310 650	109,2	60,5	X
Miasta na prawach powiatu	1 227 795	2 220 593	1 348 497	109,8	60,7	X
Gminy	710 832	1 300 125	775 685	109,1	59,7	X
Dotacje celowe	981 015	4 082 118	1 229 935	125,4	30,1	14,7
Województwo samorządowe	96 066	1 797 497	299 522	311,8	16,7	X
Powiaty	134 920	388 422	148 151	109,8	38,1	X
Miasta na prawach powiatu	467 272	1 054 751	496 588	106,3	47,1	X
Gminy	282 757	841 449	285 673	101,0	34,0	X

Dokonując podziału wpływów budżetowych w jednostkach województwa śląskiego na trzy główne grupy można stwierdzić, że:

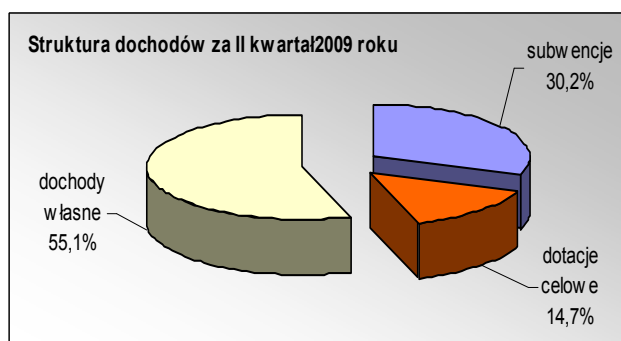
- **dochody własne** za I półrocze 2009 roku zostały zrealizowane w wysokości 44,6% planu, tj. w wysokości **4.610.328 tys. zł.** W stosunku do I półrocza roku poprzedniego dochody te obniżyły się o 7,7% (tj. o 382.696 tys. zł). We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego dochody własne zrealizowano poniżej 50,0%. Najniższe wykonanie dochodów własnych w stosunku do planu wystąpiło w powiatach (35,5%), a najwyższa ich realizacja odnotowana została w województwie samorządowym (48,6%);
- **subwencja ogólna** (łącznie ze środkami rezerwy subwencji ogólnej) zamknęła się kwotą **2.53.344 tys. zł.** W porównaniu do I półrocza ubiegłego roku nastąpił wzrost kwoty subwencji o 10,2% (tj. o 233.986 tys. zł). Realizacja dochodów z tytułu subwencji we wszystkich jednostkach województwa śląskiego ukształtowała się w przedziale od 58,3% (województwo śląskie) do 60,7% planu (miasta na prawach powiatu);
- **dotacje celowe** (łącznie dotacje z budżetu państwa i pozostałe dotacje) zostały wykonane w kwocie **1.229.935 tys. zł,** tj. w 30,1% planu i ich kwota wzrosła w stosunku do I półrocza 2008 roku o 25,4% (tj. o kwotę 248.920 tys. zł). Najwyższy wskaźnik realizacji dotacji celowych wystąpił w miastach na prawach powiatu i wyniósł 47,1% planu. Natomiast najniższy wskaźnik odnotowano w województwie samorządowym – 16,7% planu.

Po I półroczu 2009 roku największy udział w strukturze wykonanych dochodów ogółem wszystkich jednostek samorządu terytorialnego miały dochody własne – 55,1% oraz subwencja ogólna – 30,2%, natomiast najmniejszy dotacje celowe – 14,7%.

Wykres nr 3. Struktura dochodów po II kw. 2008 r.

Wykres nr 4. Struktura dochodów po II kw. 2009 r.

Szczegółowa analiza źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego pozwala stwierdzić, że na 185 jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego, 10 jednostek zrealizowało dochody własne poniżej 20,0% planu. Tak niskie wykonanie dochodów własnych wystąpiło w gminie Łękawica – 12,6%, w gminie Dąbrowa Zielona – 12,9%, a tylko jedna jednostka wykonała dochody własne w wysokości wyższej niż zaplanowała (112,1% Ornontowice). Dotacje celowe j.s.t. realizowały na zróżnicowanym poziomie, od 11,0% w gminie Ślemień do 66,3% w Cieszynie. Jedynie subwencja ogólna została zrealizowana we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego na dość wysokim poziomie (około 60,0% planu).

1.2. Wykonanie dochodów w województwie samorządowym

W województwie samorządowym **dochody ogółem** zostały zrealizowane w kwocie 691.347 tys. zł, co stanowiło 26,9% planu. W porównaniu do analogicznego okresu roku 2008 wykonanie dochodów zmalało o 1,7%, tj. o kwotę 11.990 tys. zł.

Dochody własne zostały wykonane w 48,6%, a **subwencja ogólna** została zrealizowana w 58,3%. W porównaniu do II kwartału 2008 roku nastąpił spadek kwoty dochodów własnych o 44,5% (tj. o 237.667 tys. zł) i wzrost kwoty subwencji ogólnej o 30,3% (tj. o 22.221 tys. zł) oraz znaczny wzrost dotacji celowych o 203.456 tys. zł.

Województwo samorządowe otrzymało **dotacje celowe** w wysokości niższej niż planowało (16,7%). Na taki wynik złożył się niski, wynoszący 33,2% wskaźnik realizacji dotacji celowych na zadania własne, a przede wszystkim wykonanie dotacji rozwojowej na poziomie 13,4% (jednak pomimo niskiego wykonania planu, w porównaniu do II kwartału roku poprzedniego nastąpił wzrost wysokości otrzymanych dotacji celowych o 25,4%, tj. o kwotę 248.920 tys. zł).

1.3. Wykonanie dochodów w powiatach

W powiatach **dochody ogółem** zrealizowane zostały w wysokości **653.231 tys. zł**, tj. 45,1% planu. W stosunku do II kwartału roku ubiegłego nastąpił wzrost dochodów ogółem o 2,1%, tj. o 13.673 tys. zł.

Po II kwartałach 2009 roku, realizacja **dochodów własnych** wyniosła 35,5% planu. W stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego dochody te obniżyły się o 11,7%, tj. o 25.767 tys. zł (najwyższe wykonanie tego źródła dochodów wyniosło 48,1% planu, a najniższe 19,5% planu).

Uzyskane środki finansowe z tytułu **subwencji ogólnej** w powiatach osiągnęły łączną kwotę **310.650 tys. zł**, stanowiąc 60,5% planu. W stosunku do II kwartału roku ubiegłego subwencja ogólna zwiększyła się o 9,2%, tj. o 26.209 tys. zł.

Porównując wykonanie dotacji celowych do II kwartału 2008 roku zaobserwować można wzrost ich ogólnej kwoty o 9,8%, (tj. o 13.231 tys. zł).

Najniższy poziom wykonania wystąpił w odniesieniu do dochodów własnych - wyniósł 35,5% planu.

1.4. Wykonanie dochodów w miastach na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu zrealizowały **dochody ogółem** w wysokości **4.619.921 tys. zł**, czyli w 49,1% planu. W porównaniu do II kwartału 2008 roku dochody te wzrosły o 0,1%, tj. o 4.396 tys. zł.

Dochody własne wykonano na poziomie 45,2% planu. W porównaniu do II kwartału 2008 roku nastąpił spadek dochodów własnych o 5,0%, tj. o kwotę 145.623 tys. zł. Realizacja dochodów własnych w II kw. 2008 roku ukształtowała się na poziomie 51,4%.

Wykonanie subwencji w miastach na prawach na koniec II kwartału 2009 roku wyniosło 60,7% planu i było nieco wyższe od wykonania subwencji w roku ubiegłym. Realizacja **dotacji celowych** wyniosła łącznie **496.588 tys. zł**, tj. 47,1% planu.

1.5. Wykonanie dochodów w gminach

Gminy zrealizowały **dochody ogółem** w kwocie **2.406.108 tys. zł**, tj. 46,4% planu. W stosunku do roku ubiegłego dochody ogółem wzrosły o 4,1%, tj. o kwotę 94.130 tys. zł.

Dochody własne wykonane zostały na poziomie 44,1% planu i w porównaniu do II kwartału roku 2008 wzrosły o 2,0%, tj. o kwotę 26.359 tys. zł. Tylko jedna gmina wykonała dochody własne powyżej planu (112,1%). Pozostałe gminy realizowały swoje dochody własne na zróżnicowanym poziomie.

Realizacja **subwencji ogólnej** w gminach wyniosła 59,7%. W porównaniu do II kwartału roku ubiegłego nastąpił wzrost subwencji ogólnej o 9,1%, tj. o kwotę 64.853 tys. zł.

Dotacje celowe gminy wykonały w wysokości 285.673 tys. zł, tj. 34,0% planu. W porównaniu do II kwartału roku 2008 wystąpił wzrost kwoty dotacji celowych o 2.916 tys. zł, tj. o 1,0%.

1.6. Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody ogółem wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w II kwartale 2009 roku zostały wykonane w wysokości 8.370.606.399 zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 1.802 zł, i były porównywalne do wykonanych dochodów ogółem w II kwartale 2008 roku wynoszących 1.777 zł na 1 mieszkańca.

Tabela nr 4. Średnie dochody ogółem na 1 mieszkańca w II kwartale 2008 i 2009 roku (w zł).

Wyszczególnienie	Dochody ogółem na 1 mieszkańca w I półroczu 2008 roku	Dochody ogółem na 1 mieszkańca w I półroczu 2009 roku
Województwo samorządowe	151	149
Powiaty	326	333
Miasta na prawach powiatu	1 714	1 722
Gminy	1 179	1 226
Ogółem województwo śląskie	1 777	1 802

Dochody ogółem województwa samorządowego na 1 mieszkańca w I półroczu 2009 roku zostały wykonane w wysokości **149 zł** i były niższe w stosunku do wykonanych w I półroczu roku ubiegłego, wynoszących 151 zł na mieszkańca.

Dochody ogółem na 1 mieszkańca w powiatach województwa śląskiego wyniosły **333 zł** i były wyższe od wykonanych w I półroczu roku 2008, wynoszących 326 zł.

W miastach na prawach powiatu dochody ogółem na 1 mieszkańca wyniosły **1.722 zł**. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody te są wyższe, gdyż w I półroczu 2008 roku wynosiły one 1.714 zł.

Dochody gmin województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1.226 zł i były wyższe od wykonanych w I półroczu roku 2008, wynoszących 1.179 zł.

Tabela nr 5. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego w przedziałach w I półroczu 2008 i 2009 roku (w zł).

Przedziały*	Województwo samorządowe		Powiaty		Miasta na prawach powiatu		Gminy	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
0 - 900	1	1	17	17	0	0	3	1
901 – 1800	0	0	0	0	12	14	141	144
1801 - 2700	0	0	0	0	7	5	3	2
2701 - 3600	0	0	0	0	0	0	1	0
3601 - 5000	0	0	0	0	0	0	0	1

* Przedziały zostały skonstruowane metodą proporcjonalnych przedziałów klasowych, poprzez podział rozpiętości liczbowej całej zbiorowości na jednakowe odstępów liczbowe, z wyłączeniem ostatniego przedziału o najmniejszej liczebności. Przedziały te zostały ujednoczone dla zbiorowości dochodów i wydatków w celu ich porównywalności.

We wszystkich 17 **powiatach** dochody ogółem na 1 mieszkańca nie przekroczyły 900 zł, zarówno w II kwartale 2008 i 2009 roku, przy czym najwyższy dochód w II kwartale 2009 roku wyniósł 526 zł.

Wśród **miast na prawach powiatu** najwyższe dochody ogółem na 1 mieszkańca w I półroczu 2009 roku to kwota 2.241 zł.

W **gminach** dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w II kwartale 2009 roku kształtowały się w przedziale od 879 zł do 3.842 zł. Najwięcej gmin - 144 wykazało dochody na 1 mieszkańca w przedziale od 901 zł do 1.800 zł. W 2 gminach dochody ogółem kształtowały się w przedziale od 1801 zł do 2700 zł. W jednej gminie dochody na 1 mieszkańca wyniosły powyżej 3.601 zł.

W porównaniu z I półroczem 2008 roku dochody wykonane na 1 mieszkańca właściwie nie uległy zmianie. Najwięcej gmin znajdowało się w przedziale o dochodach od 901 zł do 1.800 zł na 1 mieszkańca.

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej jednostek województwa śląskiego (158) osiągnęło dochody ogółem na 1 mieszkańca w przedziale od 901 zł do 1.800 zł. W 7 jednostkach dochody na 1 mieszkańca wyniosły powyżej 1.801 zł. Sytuacja taka wystąpiła w 5 miastach na prawach

powiatu oraz w 2 gminach. W województwie samorządowym i w powiatach w odniesieniu do wszystkich rodzajów jednostek samorządu terytorialnego dochody na 1 mieszkańca kształtowały się na najniższym poziomie.

1.7. Obniżenie maksymalnych stawek podatków oraz udzielenie ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień z poboru podatków i opłat lokalnych

Organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego, tj. rada gminy, rada miejska, uchwalają stawki podatków i opłat lokalnych, w tym podatku od środków transportowych i podatku od nieruchomości. Górne granice podatków są określone w odpowiednich przepisach prawnych⁴. Organy gmin i miast na prawach powiatu korzystając z uprawnień ustawowych mają jednak możliwość obniżania górnych stawek podatków, a także udzielania ulg, umorzeń, odroczeń i zwolnień z poboru podatków i opłat. Stosowanie niższych stawek podatkowych podyktowane jest m.in. chęcią przyciągnięcia inwestorów na teren gminy.

Na koniec II kwartału 2009 we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego łączna kwota wynikająca z obniżenia górnych stawek podatkowych, a także udzielenia ulg, umorzeń, odroczeń i zwolnień z poboru podatków i opłat, wyniosła **135.106 tys. zł** i uległa podwyższeniu w porównaniu do II kwartału roku ubiegłego o 3,3%, tj. o 4.270 tys. zł. Oznacza to, że jednostki samorządu terytorialnego pomniejszyły swoje dochody z tytułu podatków o tę kwotę.

Zgodnie z danymi wykazanymi w sprawozdawczości za II kwartał 2009 roku, obniżenie maksymalnych stawek podatków oraz udzielenie ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień w podatkach ukształtowało się na następującym poziomie:

- **w gminach** skutki obniżenia górnych stawek podatków wyniosły 61.759 tys. zł, a skutki udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień zamknęły się kwotą 19.218 tys. zł. Procentowy udział skutków obniżenia górnych stawek podatków i opłat oraz udzielenia ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień w podatkach i opłatach w stosunku do wykonanych dochodów ogółem wyniósł 1,6%, a do wykonanych dochodów własnych 3,4 %.

W porównaniu do II kwartału 2008 roku, kwota wynikająca z obniżenia górnych stawek podatkowych wzrosła o 5,9%, tj. o 3.426 tys. zł, a kwota wynikająca z udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień zmalała o 2,5% tj. o 487 tys. zł.

---

⁴ Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych z dnia 12 stycznia 1991 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 121 poz. 844 z późn. zm.)

- w miastach na prawach powiatu skutki obniżenia górnych stawek podatkowych wyniosły 32.054 tys. zł, a skutki udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień zamknęły się kwotą 22.074 tys. zł. Procentowy udział kwoty wynikającej z obniżenia górnych stawek podatków i opłat oraz udzielenia ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień w podatkach i opłatach w stosunku do wykonanych dochodów ogółem wyniósł 0,6%, a w stosunku do wykonanych dochodów własnych: 1,2%.

W porównaniu do II kwartału 2008 roku, w miastach na prawach powiatu wystąpił spadek kwoty wynikającej z obniżenia górnych stawek podatkowych o 1,2%, tj. o 392 tys. zł, oraz wzrost kwoty wynikającej z udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień o 8,5 % tj. o 1.722 tys. zł.

2. WYDATKI

2.1. Wykonanie wydatków ogółem

Planowane **wydatki ogółem** wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kwartałach 2009 roku zostały zrealizowane w kwocie **7.837.352 tys. zł**, co stanowiło 35,7% założonego planu. W porównaniu do analogicznego okresu 2008 roku wydatki ogółem zwiększyły się o 13,2%, tj. o 916.009 tys. zł.

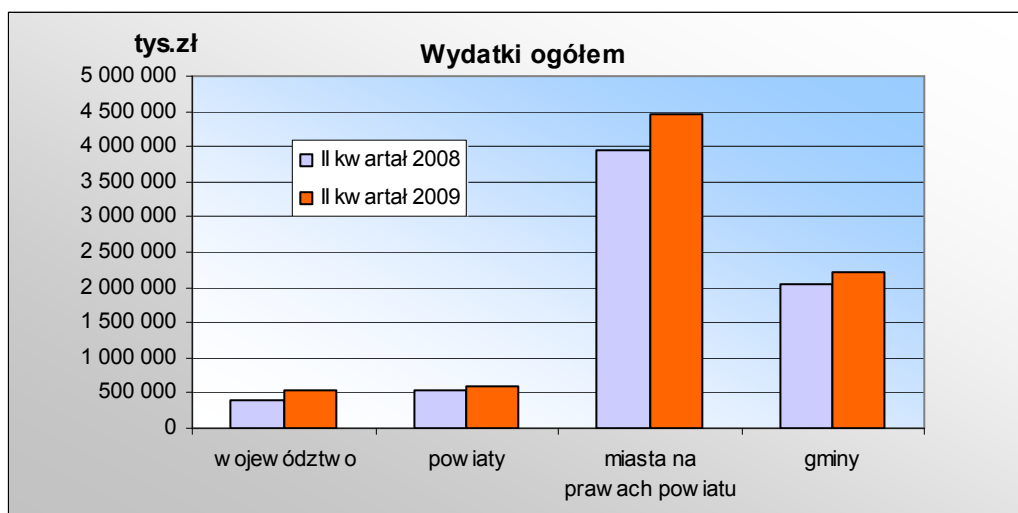
Tabela nr 6. Realizacja wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
				(4:2)	(4:3)	
1	2	3	4	5	6	7
Województwo samorządowe	389 639	2 974 023	552 554	141,8	18,6	7,0
Powiaty	544 622	1 650 278	608 682	111,8	36,9	7,8
Miasta na prawach powiatu	3 946 687	11 320 145	4 449 116	112,7	39,3	56,8
Gminy	2 040 396	6 039 437	2 227 000	109,1	36,9	28,4
Wydatki ogółem	6 921 343	21 983 883	7 837 352	113,2	35,7	100,0

Analizując wzrost wydatków ogółem po II kwartałach 2009 roku na wszystkich stopniach samorządu terytorialnego w stosunku do realizacji tych wydatków po II kwartałach 2008 roku stwierdza się, że największy ich wzrost nastąpił w województwie samorządowym - aż o 41,8%. Wydatki miast na

prawach powiatu wzrosły o 12,7% a wydatki powiatów o 11,8%. Najniższy, bo zaledwie 9,1% wzrost wydatków odnotowano w gminach.

Wykres nr 5. Realizacja wydatków ogółem w jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

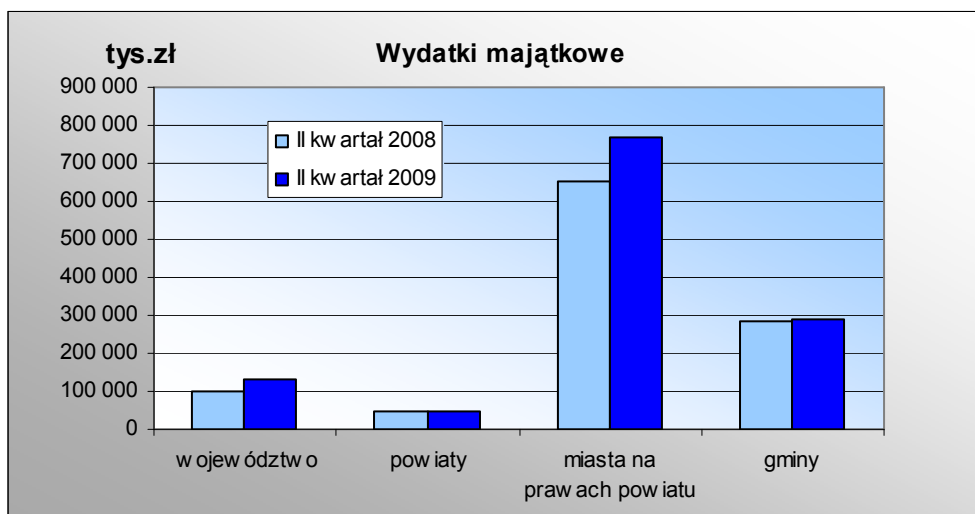

Tabela nr 7. Realizacja wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik w (%)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
					(5:3)	(5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	wydatki ogółem, z tego:	6 921 343	21 983 883	7 837 352	113,2	35,7	100,0
1	majątkowe, w tym:	1 081 278	7 278 534	1 237 028	114,4	17,0	15,8
	inwestycyjne	1 037 615	7 003 898	1 118 148	107,8	16,0	X
2	bieżące	5 840 065	14 705 349	6 600 324	113,0	44,9	84,2

We wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego wykonanie **wydatków majątkowych** po II kwartale 2009 roku zamknęło się kwotą **1.237.028 tys. zł**, (tj. 17,0% planu) i wzrosło w stosunku do II kwartału roku ubiegłego o 14,4% (155.750 tys. zł). W grupie wydatków majątkowych przeważały wydatki przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych i wyniosły 1.118.148 tys. zł. W stosunku do planu wydatki te zostały zrealizowane w 16,0%. W porównaniu do II kwartału roku ubiegłego wydatki inwestycyjne uległy zwiększeniu o 7,8%, tj. o 80.533 tys. zł.

Wykres nr 6. Wykonanie wydatków majątkowych po II kwartale 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Realizacja **wydatków bieżących** we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego województwa śląskiego za II kwartał w 2009 roku wyniosła **6.600.324 tys. zł**, (tj. 44,9% planu) i wzrosła w stosunku do II kwartału roku ubiegłego o 13,0 %, tj. o 760.259 tys. zł.

2.2. Wykonanie wydatków w województwie samorządowym

Województwo samorządowe zrealizowało w I półroczu 2009 roku **wydatki ogółem** w kwocie **552.554 tys. zł**, tj. 18,6% założonego planu. Na niski poziom wykonania wydatków ogółem decydujący wpływ miał niski stopień realizacji wydatków majątkowych (8,9% planu). W stosunku do I półrocza roku ubiegłego wydatki ogółem wzrosły o 41,8%, tj. o 162.915 tys. zł.

Struktura wydatków bieżących i majątkowych przedstawia się następująco:

- wydatki bieżące – 76,2%,
- wydatki majątkowe – 23,8%.

Tabela nr 8. Wykonanie wydatków budżetowych województwa samorządowego po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł).

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
					(5:3)	(5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	wydatki ogółem, z tego:	389 639	2 974 023	552 554	141,8	18,6	100,0
1	majątkowe, w tym:	99 277	1 480 171	131 352	132,3	8,9	23,8
	inwestycyjne	99 277	1 444 858	131 352	132,3	9,1	X
2	bieżące, w tym:	290 362	1 493 852	421 201	145,1	28,2	76,2

W województwie samorządowym **wydatki bieżące** za I półrocze 2009 roku wykonano w kwocie **421.201 tys. zł**, tj. 28,2% planu i w porównaniu do roku ubiegłego wzrosły one o 45,1%, (tj. o kwotę 130.839 tys. zł).

Województwo samorządowe za I półrocze 2009 roku zrealizowało **wydatki majątkowe** w wysokości **131.352 tys. zł**, (tj. 8,9% planu). Na niskie wykonanie wydatków majątkowych miał wpływ fakt, iż znaczna część zadań inwestycyjnych, m.in. z powodu przedłużających się procedur przetargowych i konkursów, realizowana będzie w II półroczu br., co spowoduje wzrost wydatkowanych środków w tym zakresie. W porównaniu do realizacji tych wydatków za I półrocze 2008 roku nastąpił ich wzrost o 32,3 %, (tj. o kwotę 32.075 tys. zł). W ramach wydatków majątkowych zrealizowano wydatki inwestycyjne w wysokości 131.352 tys. zł, (tj. 9,1% planu).

2.3. Wykonanie wydatków w powiatach

W powiatach poniesiono za I półrocze 2009 roku **wydatki ogółem** w kwocie **608.682 tys. zł**, tj. 36,9% planu i w stosunku do I półrocza roku 2008 wydatki te wzrosły o 11,8%, tj. o 64.060 tys. zł. Najniższe wykonanie wydatków ogółem wyniosło 22,1% a najwyższe 45,5%.

Udział wykonanych wydatków bieżących i majątkowych w wykonanych wydatkach ogółem przedstawiał się następująco:

- wydatki bieżące – 92,0%,
- wydatki majątkowe – 8,0%.

Tabela nr 9. Wykonanie wydatków budżetowych powiatów województwa śląskiego po II kw. 2008 i 2009 r.
(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
					(5:3)	(5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	wydatki ogółem, z tego:	544 622	1 650 278	608 682	111,8	36,9	100,0
1	majątkowe, w tym:	44 933	472 244	48 935	108,9	10,4	8,0
	inwestycyjne	44 932	470 698	48 393	107,7	10,3	X
2	bieżące	499 689	1 178 034	559 747	112,0	47,5	92,0

Realizacja **wydatków bieżących** po II kwartale 2009 roku w powiatach województwa śląskiego wyniosła łącznie **559.747 tys. zł**, co stanowiło 47,5% planu.

Procentowe wykonanie wydatków bieżących kształtowało się w przedziale od 41,4% do 51,8%.

Wykonanie **wydatków majątkowych** wyniosło **48.935 tys. zł**, co stanowiło 10,4% planu i w porównaniu z II kwartałem roku 2008 wydatki te wzrosły o 8,9%, tj. o kwotę 4.002 tys. zł.

W poszczególnych powiatach realizacja wydatków majątkowych była bardzo zróżnicowana. Najwyższe wykonanie wydatków majątkowych wyniosło 30,0%, a najniższe jedynie 1,0% w stosunku do planu.

2.4. Wykonanie wydatków w miastach na prawach powiatu

W miastach na prawach powiatu **wydatki ogółem** po II kwartale 2009 roku wykonano w kwocie **4.449.116 tys. zł**, czyli 39,3% planu. W stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego wzrosły one o 12,7%, tj. o kwotę 502.429 tys. zł.

Wykonanie wydatków ogółem w poszczególnych miastach na prawach powiatu kształtowało się przedziale od 33,3% do 44,8%.

Struktura wykonanych wydatków ogółem przedstawiała się następująco:

- wydatki bieżące – 82,7%,
- wydatki majątkowe – 17,3%.

Tabela nr 10. Wykonanie wydatków ogółem w miastach na prawach powiatu po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
					(5:3)	(5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	wydatki ogółem, z tego:	3 946 687	11 320 145	4.449.116	112,7	39,3	100,0
1	majątkowe, w tym:	651 494	3 461 372	767 501	117,8	22,2	17,3
	inwestycyjne	621 941	3 256 974	657 203	105,7	20,2	X
2	bieżące,	3 295 193	7 858 773	3 681 615	111,7	46,8	82,7

Wydatki bieżące w miastach na prawach powiatu zostały zrealizowane w łącznej kwocie **3.681.615 tys. zł**, tj. w 46,3% planu. W porównaniu do II kwartału 2008 roku wydatki te wzrosły o 11,7 %, tj. o kwotę 386.422 tys. zł.

W poszczególnych miastach na prawach powiatu procentowe wykonanie wydatków bieżących nie odbiegało znacząco od średniej dla miast na prawach powiatu – 46,8%. Najwyższe wykonanie zanotowano na poziomie 52,9% a najniższe 40,5% planu.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie **767.501 tys. zł**, tj. 22,2% planu. W stosunku do II kwartału roku ubiegłego wydatki te wzrosły o 116.007 tys. zł, (tj. o 17,8%). Wykonanie wydatków majątkowych wahało się od 5,9% do 40,6% planu. Natomiast wydatki na zadania inwestycyjne zostały wykonane w kwocie 657.203 tys. zł, tj. 20,2% planu i w porównaniu do II kwartału 2008 roku wydatki te wzrosły o 5,7%, (tj. o kwotę 35.262 tys. zł).

2.5. Wykonanie wydatków w gminach

Ogólna kwota **wydatków** na koniec II kwartału 2009 roku została zrealizowana przez gminy w wysokości **2.227.000 tys. zł**, czyli 36,9% planu. W porównaniu do II kwartału 2008 roku wydatki te wzrosły o 9,1% (tj. o 186.604 tys. zł).

W analizowanym okresie wykonanie **wydatków ogółem** w gminach kształtowało się od 19,3% do 48,8% planu.

Struktura wykonanych wydatków ogółem kształtowała się następująco:

- wydatki bieżące – 87,0%,
- wydatki majątkowe – 13,0%.

Tabela nr 11. Wykonanie wydatków budżetowych w gminach województwa śląskiego po II kw. 2008 i 2009 r.
(w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie po II kw. 2008 roku	Plan po zmianach na II kw. 2009 roku	Wykonanie po II kw. 2009 roku	Wskaźnik (w %)		Struktura wydatków wykonanych po II kw. 2009 r. (w %)
					(5:3)	(5:4)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	wydatki ogółem z tego:	2 040 396	6 039 437	2 227 000	109,1	36,9	100,0
1	majątkowe w tym:	285 575	1 864 747	289 240	101,3	15,5	13,0
	inwestycyjne	271 465	1 831 367	281 200	103,6	15,4	x
2	bieżące	1 754 821	4 174 690	1 937 760	110,4	46,4	87,0

Realizacja **wydatków bieżących** wyniosła **1.937.760 tys. zł**, tj. 46,4% planu i w porównaniu z II kwartałem roku 2008 wydatki te wzrosły o 10,4% (tj. o kwotę 182.939 tys. zł). W poszczególnych gminach wykonanie zadań bieżących kształtowało się na poziomie od 39,2% do 53,5% planu.

Wykonanie **wydatków majątkowych** na koniec II kwartału 2009 roku zamknęło się kwotą **289.240 tys. zł**, co stanowiło 15,5% planu. Realizacja tych wydatków była bardzo zróżnicowana i kształtowała się między 0,7% a 40,1% planu.

Wydatki inwestycyjne w gminach zrealizowano na poziomie 281.200 tys. zł, tj. 15,4% planu. W porównaniu do II kwartału 2008 roku wydatki inwestycyjne wzrosły o 3,6%, tj. o kwotę 9.735 tys. zł.

2.6. Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Ogólna wysokość wykonanych wydatków po II kwartałach 2009 roku wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosła 7.837.351.835 zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło średnio **1.687 zł**.

Tabela nr 12. Średnie wydatki na 1 mieszkańca w poszczególnych rodzajach samorządu terytorialnego po II kw. 2008 i 2009 roku (w zł).

Wyszczególnienie	Średnie wydatki ogółem na 1 mieszkańca		Średnie wydatki bieżące na 1 mieszkańca		Średnie wydatki majątkowe na 1 mieszkańca	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Województwo samorządowe	84	119	62	91	21	28
Powiaty	278	310	255	285	23	25
Miasta na prawach powiatu	1 465	1 659	1 223	1 373	242	286
Gminy	1 041	1 134	895	987	146	147
Ogółem	1 487	1 687	1 255	1 421	232	266

Z powyższego zestawienia wynika, że najwyższe wydatki ogółem w II kwartale 2009 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w miastach na prawach powiatu – 1.659 zł, natomiast najniższą wartość omawianego wskaźnika w wysokości 310 zł osiągnęły powiaty. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca także najwyższe były w miastach na prawach powiatu i wynosiły 286 zł.

Tabela nr 13. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w przedziałach w poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego (w zł) po II kw. 2008 i 2009 roku.

Przedziały	Województwo samorządowe		Powiaty		Miasta na prawach powiatu		Gminy	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
0 – 900	1	1	17	17	0	0	39	12
901 – 1800	0	0	0	0	18	16	105	132
1801 - 2700	0	0	0	0	1	3	4	4
2701 - 3600	0	0	0	0	0	0	0	0
3601 - 5000	0	0	0	0	0	0	0	0

W I półroczu 2009 roku w 17 **powiatach** wydatki ogółem na 1 mieszkańca nie przekroczyły 900 zł, przy czym najniższe wydatki wykonał powiat rybnicki – 178 zł, a najwyższe powiat lubliniecki – 497 zł. Wykonanie wydatków majątkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowało się na zróżnicowanym poziomie. Najmniej wydatków majątkowych wykonanych zostało w powiecie wodzisławskim – 1 zł, a najwięcej 141 zł w powiecie raciborskim.

W 16 **miastach na prawach powiatu** wydatki mieściły się w przedziale od 901 zł do 1.800 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Natomiast w 3 miastach wydatkowano powyżej 1.801 zł.

Wydatki majątkowe na mieszkańca w miastach na prawach powiatu były najwyższe wśród wszystkich rodzajów jednostek samorządu terytorialnego. Poziom tych wydatków był zróżnicowany i wynosił od 41 zł w mieście Piekary Śląskie do 1.119 zł w mieście Tychy.

132 **gminy** wydatkowały środki budżetowe na 1 mieszkańca w przedziale od 901 zł do 1.800 zł. Natomiast 12 jednostek zrealizowało wydatki nie przekraczając 900 zł na 1 mieszkańca. Najmniej, bo tylko 4 gminy wykonały wydatki w przedziale od 1.801 zł do 2.700 zł. Najmniej na 1 mieszkańca w II kwartale 2009 roku wydatkowała gmina Kalety – 747 zł, a najwięcej gmina Chelm Śląski – 2.313 zł.

Średnia wysokość wydatków majątkowych na 1 mieszkańca w gminach wynosiła 147 zł.

3. WYNIK FINANSOWY

Różnica między dochodami a wydatkami jednostek samorządu terytorialnego jest odpowiednio nadwyżką budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub deficytem budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być pokryty przychodami pochodzącymi z kredytów, pożyczek, prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego, sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego z lat ubiegłych oraz wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

3.1. Nadwyżka i deficyt budżetu

II kwartał 2009 roku jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego zamknęły swoje budżety **nadwyżką** (*per saldo*) w wysokości **533.255 tys. zł**. Zauważyć należy, że na koniec II kwartału 2008 roku jednostki zamknęły swoje budżety nadwyżką, *per saldo*, w wysokości 1.349.054 tys. zł.

Tabela nr 14. Liczba jednostek, które po II kwartale 2008 i 2009 osiągnęły dodatni lub ujemny wynik finansowy.

Jednostki samorządu terytorialnego	Wynik finansowy			
	dodatni		ujemny	
	2008	2009	2008	2009
Województwo samorządowe	1	1	x	x
Powiaty	17	16	x	1
Miasta na prawach powiatu	17	12	2	7
Gminy	130	120	18	28
Ogółem	165	149	20	36

Spośród 185 jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego, po II kwartale 2009 roku 149 jednostek (tj. 81,0% ogółu), wykazało nadwyżkę budżetową. Dla porównania, po II kwartale 2008 roku nadwyżkę wykazało 165 jednostek (89,2%).

Kształtowanie się wyniku finansowego w poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia się następująco:

Tabela nr 15. Wynik finansowy w poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego po II kwartale w latach 2008-2009 (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Nadwyżka		Wskaźnik w % (3:2)	Deficyt		Wskaźnik w % (6:5)
	2008	2009		2008	2009	
1	2	3	4	5	6	7
Województwo samorządowe	313 698	138 793	44,2	0	0	x
Powiaty	94 936	46 477	48,9	0	1 928	x
Miasta na prawach powiatu	682 938	270 890	39,7	14 100	100 085	709,8
Gminy	296 849	219 329	73,9	25 267	40 221	159,2
Ogółem	1 388 421	675 489	48,7	39 367	142 234	362,2

- **województwo samorządowe** zamknęło swój budżet nadwyżką w wysokości **138.793 tys. zł**. Dla porównania na koniec II kwartału 2008 roku osiągnęło nadwyżkę w wysokości 313.698 tys. zł;
- **powiaty** osiągnęły nadwyżkę w łącznej wysokości (*per saldo*) **44.549 tys. zł**. Na koniec II kwartału 2008 roku powiaty uzyskały nadwyżkę w łącznej wysokości 94.936 tys. zł. Po II kwartale 2009

roku nadwyżkę wykazało 16 powiatów na łączną kwotę 46.477 tys. zł. Dla porównania po II kwartale 2008 roku nadwyżkę wykazało 17 powiatów na łączną kwotę 94.936 tys. zł;

- **miasta na prawach powiatu** osiągnęły nadwyżkę w łącznej wysokości (*per saldo*) **170.805 zł**. Na koniec II kwartału 2008 roku miasta na prawach powiatu osiągnęły nadwyżkę w wysokości (*per saldo*) 668.838 tys. zł. Po II kwartale 2009 roku nadwyżkę wykazało 12 miast na prawach powiatu na łączną kwotę 270.890 tys. zł, a deficyt 7 miast na łączną kwotę 100.085 tys. zł. Dla porównania w po II kwartale 2008 roku nadwyżkę wykazało 17 miast na prawach powiatu na łączną kwotę 682.938 tys. zł, a deficyt wykazały 2 miasta na łączną kwotę 14.100 tys. zł;
- **gminy** wykazały nadwyżkę w łącznej wysokości (*per saldo*) **179.108 tys. zł**. II kwartał 2008 roku gminy zakończyły nadwyżką w wysokości (*per saldo*) 271.582 tys. zł. Nadwyżkę po II kwartale 2009 roku wykazało 120 gmin (tj. 64,9 % ogółu) na łączną kwotę 219.329 tys. zł, a deficyt wykazany przez 28 gmin wyniósł 40.221 tys. zł. Dla porównania po II kwartale 2008 roku nadwyżkę wykazało 130 gmin na łączną kwotę 296.849 tys. zł, deficyt wykazało 18 gmin w łącznej kwocie 25.267 tys. zł.

3.2. Realizacja przychodów i rozchodów

Jednostki samorządu terytorialnego województwa śląskiego w I półroczu 2009 roku uzyskały **przychody** na łączną kwotę **2.448.431** tys. zł, w tym :

- z nadwyżki z lat ubiegłych na łączną kwotę 1.000.275 tys. zł, która stanowiła 40,9% wykonanych przychodów ogółem; przychody z tego tytułu wykazało 60 jednostek (32,4% ogółu),
- z kredytów i pożyczek w ogólnej kwocie 240.921 tys. zł, tj. 9,9% przychodów; przychody z tego tytułu wykazało 69 jednostek (37,3% ogółu),
- w 3 jednostkach samorządu terytorialnego wystąpiły przychody z tytułu obligacji na kwotę 4.500 tys. zł, tj. 0,2 % przychodów,
- inne (np. wolne środki, spłata pożyczek udzielonych) w kwocie 1.198.535 tys. zł, tj. 49%.

Tabela nr 16. Przychody z tytułu kredytów i pożyczek oraz nadwyżki z lat ubiegłych po II kwartale 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Nadwyżka z lat ubiegłych		Wskaźnik w % (3:2)	Kredyty i pożyczki		Wskaźnik w % (6:5)
	2008	2009		2008	2009	
1	2	3	4	5	6	7
Województwo samorządowe	421 815	268 657	63,7	0	0	X
Powiaty	16 314	35 087	215,1	2 809	11 198	398,6
Miasta na prawach powiatu	549 697	491 679	89,4	108 211	151 166	139,7
Gminy	159 940	204 852	128,1	83 866	78 557	93,7
Ogółem	1 147 766	1 000 275	87,1	194 886	240 921	123,6

Największy udział nadwyżki z lat ubiegłych w przychodach ogółem wystąpił w województwie samorządowym i wynosił 99,2%. W miastach na prawach powiatu nadwyżka stanowiła 35,3% przychodów, w powiatach 35,9% przychodów a w gminach 29,8% . W miastach na prawach powiatu wykonanie przychodów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek stanowiło 10,9%, w powiatach i gminach stanowiły one 11,4%. W województwie samorządowym ten rodzaj przychodów nie wystąpił ani po II kwartale 2009 roku ani po II kwartale 2008 roku.

Jednostki samorządu terytorialnego w I półroczu 2008 roku uzyskały przychody na łączną kwotę 2.209.423 tys. zł czyli o 9,8% niższe niż w I półroczu 2009 roku. W I półroczu 2008 roku 51,9% wykonanych przychodów stanowiła nadwyżka z lat ubiegłych.

Wykonanie **rozchodów z tytułu spłat kredytów i pożyczek** wyniosło 231.815 tys. zł. Jednostki samorządu terytorialnego wykazywały także rozchody z tytułu udzielonych pożyczek (ten rodzaj rozchodów został wykazany przez 13 jednostek w wysokości 24.315 tys. zł) oraz z tytułu wykupu obligacji samorządowych (wykup obligacji zrealizowały 2 jednostki a rozchody z tego tytułu wyniosły 8.605 tys. zł).

4. ZOBOWIĄZANIA

Poziom zobowiązań jest niezbędnym elementem oceny sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z przepisem art. 170 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym, a w trakcie roku budżetowego łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec kwartału nie może przekroczyć 60% planowanych w danym roku budżetowym dochodów tej jednostki. Ograniczeń tych nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 170 ust. 3 ustawy.⁵

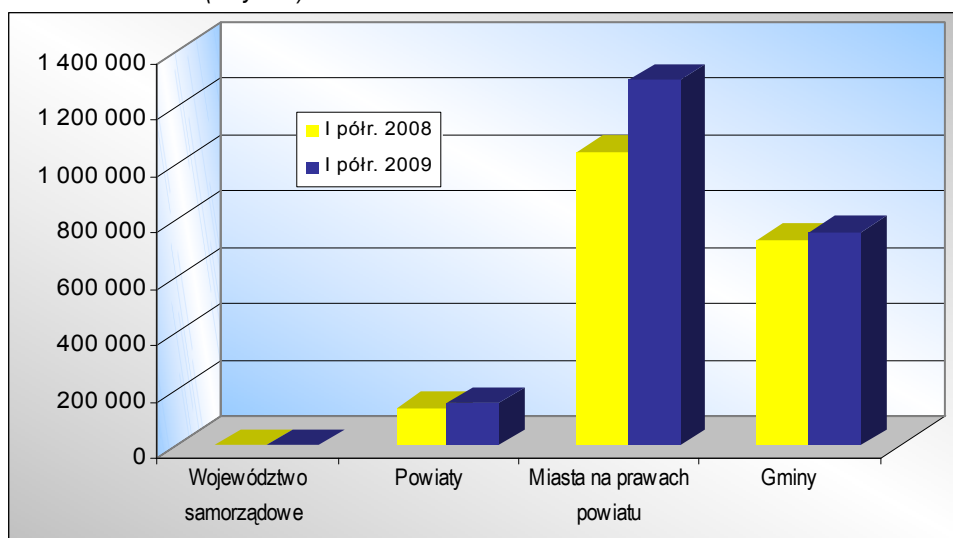
Tabela nr 17. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego po II kw. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Jednostki samorządu terytorialnego	Zobowiązania ogółem		Wskaźnik w % (3:2)	w tym: kredyty i pożyczki		Wskaźnik w % (6:5)	Relacja zobowiązań do dochodów planowanych (w %)	
	po II kwartale 2008 r.	po II kwartale 2009 r.		po II kwartale 2008 r.	po II kwartale 2009 r.		po II kwartale 2008 r.	po II kwartale 2009 r.
	1	2		3	4		5	6
Województwo samorządowe	236	2 130	902,5	0	0	0,0	0,0	0,1
Powiaty	129 711	150 242	115,8	129 641	149 963	115,7	10,7	10,4
Miasta na prawach powiatu	1 354 315	1 620 391	119,7	1 042 647	1 298 037	124,5	15,7	17,2
Gminy	782 141	818 699	104,7	731 913	759 759	103,8	16,9	15,8
Ogółem	2 266 403	2 591 462	114,3	1 904 201	2 207 759	115,9	14,0	13,9

Z powyższego zestawienia wynika, że zobowiązania ogółem w porównaniu do II kwartału 2008 roku wzrosły o 14,3%. Największy wzrost zobowiązań ogółem wystąpił w miastach na prawach powiatu - o 19,7% i jest wynikiem wzrostu zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, wynoszącego 24,5% w stosunku do II kwartału roku ubiegłego. Należy zauważyć, że pomimo wzrostu kwoty zobowiązań, relacja zobowiązań do dochodów planowanych na koniec II kwartału roku 2009 była niższa o 0,1 punktu procentowego w porównaniu z II kwartałem 2008 roku.

⁵ Ograniczeń tych nie stosuje się do emitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, tj.: środkami przeznaczonymi na realizację programów przedakcesyjnych; środkami pochodzącymi z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rybołówstwa; środkami Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej „Sekcja Gwarancji”, Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich; niepodlegającymi zwrotowi środkami z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA); Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy; innymi środkami.

Wykres nr 7. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek w jednostkach samorządu terytorialnego po I półroczu. 2008 i 2009 r. (w tys. zł)

Tabela nr 18. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według wielkości zadłużenia w stosunku do dochodów planowanych za I półrocze 2008 i 2009 r.

% zadłużenia	Województwo		Powiaty		Miasta na prawach powiatu		Gminy	
	II kw. 2008 r.	II kw. 2009	II kw. 2008	II kw. 2009	II kw. 2008	II kw. 2009	II kw. 2008	II kw. 2009
do 10 włącznie	1	1	9	11	7	6	54	60
pow. 10 do 20	0	0	4	4	4	7	51	48
pow. 20 do 30	0	0	4	2	5	2	23	26
pow. 30 do 40	0	0	0	0	3	4	13	12
pow. 40 do 50	0	0	0	0	0	0	5	2
pow. 50	0	0	0	0	0	0	2	0
razem	1	1	17	17	19	19	148	148

Spośród 185 jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego, po I półroczu 2009 roku 6 jednostek (gmin wiejskich) nie wykazało żadnych zobowiązań; żadna nie wykazała też zobowiązań wyższych niż 50% planowanych dochodów i tylko dwie jednostki (gminy wiejskie) wykazały zobowiązania wyższe niż 40% planowanych dochodów. Ponadto, podobnie jak po I półroczu ubiegłego roku, najwięcej jednostek znalazło się w przedziale zadłużenia do 10% - w 2008 roku było to 71 jednostek (co stanowiło 38,4% ogółu jednostek) a w 2009 już 78 (co stanowi 42,2% ogółu jednostek).

Niewymagalne zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji na koniec okresu sprawozdawczego wykazały 54 jednostki samorządu terytorialnego na łączną kwotę 689.435 tys. zł. Większa część tej kwoty dotyczyła poręczeń udzielonych przez miasta na prawach powiatu, które wykazały kwotę 522.076 tys. zł, tj. 75,7% ogólnej kwoty poręczeń udzielonych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego.

W I półroczu 2009 roku udzielono też nowych poręczeń i gwarancji w wysokości 94.289 tys. zł, z czego miasta na prawach powiatu udzieliły poręczeń na kwotę 54.310 tys. zł, tj. 57,6% ogólnej kwoty udzielonych poręczeń.